

ע"פ 9190/16 - פלוני, פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 9190/16

ע"פ 9504/16

לפני:

כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט א' שהם

המערער בע"פ 9190/16: פלוני

המערער בע"פ 9504/16: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעורים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי לנוער
בירושלים מיום 31.10.2016 בת"פ 31130-12-15
שניתן על ידי כבוד השופט הבכיר א' כהן

תאריך הישיבה: י"ח בטבת התשע"ז (16.1.2017)

בשם המערער בע"פ 9190/16: עו"ד מחמוד מוחמד

בשם המערער בע"פ 9504/16: עו"ד מאיה גלעדי-ז'ולסון

בשם המשיבה: עו"ד מירי קולומבוס

בשם שירות המבחן לנוער: גב' טלי סמואל

פסק-דין

עמוד 1

1. לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט לנוער בבית המשפט המחוזי בירושלים (השופט הבכיר א' כהן) בת"פ 31130-12-15, מיום 31.10.2016, במסגרתו הורשעו המערערים, והושת על כל אחד ממערערים עונש של 5 חודשי מאסר בפועל; ו-10 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים שלא יעברו עבירה בה הורשעו.

רקע והליכים

2. על יסוד הודאתם בעובדות כתב אישום מתוקן, ביום 6.6.2016 קבע בית המשפט לנוער בבית המשפט המחוזי כי המערערים ביצעו עבירות של יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה, לפי סעיף 332א(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); והתפרעות, לפי סעיף 152 לחוק העונשין. על פי עובדות כתב האישום, ביום 10.12.2015 נסעו שני שוטרים ברכב בעל לוחית זיהוי רגילה בשכונת א-טור בירושלים, כשהם לבושים כיהודים חרדים. בעת נסיעתם, התקהלו מספר נערים סביב הרכב וידו לעברו מספר רב של אבנים, ניסו לפתוח את דלתות הרכב וחבטו בשמשות באמצעות ילקוטים שנשאו על גבם. על פי המתואר, המערערים השתתפו בהתקהלות זו: המערער בע"פ 9504/16 (להלן: א.א.) יידה אבנים על הרכב ממרחק של כ-5 מטרים; והמערער בע"פ 9190/16 (להלן: א.ג.) הרים אבן מהקרקע על מנת ליידותה אל הרכב. כתוצאה ממעשים אלה נופצה השמשה הקדמית של הרכב ונגרמו לו פגיעות פח רבות.

3. בגזר דינו מיום 31.10.2016, עמד בית המשפט לנוער בבית המשפט המחוזי על חומרת העבירות ועל ההלכה לפיה קטינותם של המערערים אינה מהווה חסינות מענישה. כמו כן, התייחס בית המשפט המחוזי בהרחבה לתסקירי שירות המבחן בעניינם של המערערים. בעניינו של א.ג., צוינו כגורמי סיכון חומרת העבירה וחוסר החשיבה על תוצאותיה, וכגורמי סיכוי צוינו העובדה שהוא לקח אחריות על מעשיו, העובדה שהוא עמד בתנאי מעצר הבית שהושת עליו והעובדה שהוא שיתף פעולה עם שירות המבחן. המלצת שירות המבחן בעניינו של א.ג. הייתה הרשעתו, והשתת עונש מאסר על תנאי וכן צו של"צ. בעניינו של א.א., צוין כי הוא לקח אחריות על מעשיו, וכי הוא משתתף בקבוצה טיפולית. המלצת שירות המבחן בעניינו של א.א. הייתה הרשעתו, והשתת עונש מאסר על תנאי וכן צו של"צ בעניינו. עוד התייחס בית המשפט המחוזי לכך שכתב האישום בעניינם של המערערים מציין גם קטין נוסף, אשר נוכח העובדה שהיה מתחת לגיל 14 המשיבה לא ביקשה להשית עליו עונש מאסר. אולם, בית המשפט המחוזי הדגיש כי אין לגזור גזירה שווה בין המערערים לבין עניינו של הקטין הנאשם הנוסף, זאת משום שעיקרון אחדות הענישה הוא רק אחד מהשיקולים שיש לשקול בקביעת העונש ההולם - ובעניינו של הקטין הנאשם הנוסף קיימים שיקולים נוספים לקולה. על יסוד כל האמור, הרשיע בית המשפט המחוזי את המערערים בעבירות שיוחסו להם, וקבע את עונשם כפי שפורט בפסקה 1 לעיל. מכאן הערעורים שלפנינו.

טענות הצדדים בערעור

4. בערעורו, גורס א.א. כי בית המשפט לנוער בבית המשפט המחוזי החמיר בגזירת עונשו, ומבקש מבית משפט זה הקלה. א.א. גורס, כי נוכח העובדה שרבים מאלו שהשתתפו באירוע לא הועמדו לדין, וכן נוכח נסיבותיו האישיות - לרבות גילו הצעיר, העובדה שהיה עצור תקופה משמעותית בגין תיק זה, ושיקולי אחדות הענישה - היה מקום לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהטיל עליו צו של"צ במקום עונש המאסר.

גם א.ג. טוען בערעורו, כי בית המשפט לנוער בבית המשפט המחוזי החמיר בגזירת עונשו, ומבקש מבית משפט זה הקלה. לשיטתו, בית המשפט המחוזי לא ייחס חשיבות מספקת לכך שהוא הורשע בהרמת אבן בלבד ולא בידוי, כך שחלקו בביצוע המעשים לא היה גדול. בנוסף, א.ג. גורס כי היה מקום להקל עוד בעונשו נוכח נסיבותיו האישיות, ובהן גילו הצעיר, העובדה ששהה כחודש במעצר בית במשך כ-9 חודשים, הודאתו אשר הביאה לחיסכון בזמן שיפוטי, היותו נעדר עבר פלילי, וכן תסקיר שירות המבחן בעניינו – שהמליץ על עונש קל יותר כמפורט לעיל.

5. מנגד, המשיבה סבורה כי יש לדחות את הערעורים. לשיטתה, נוכח חומרת המעשים ונוכח מדיניות הענישה הנוהגת, עונש המאסר שהוטל על המערערים הוא עונש הולם, ואין מקום להקל בו.

תסקיר שירות מבחן משלים

6. לקראת הדיון לפנינו ערך שירות המבחן לנוער תסקיר עדכני בעניינם של המערערים. בתסקירו של א.ג. צוין כי זוהי מעורבותו היחידה בפלילים, כי הוא מגיע לבית הספר באופן סדיר ומשתתף בתכנית נוער בסיכון. עוד צוין שירות המבחן לנוער כי א.ג. לוקח אחריות על ביצוע העבירה ומתחרט עליה. כן הודגש, כי גזר דינו של בית המשפט לנוער בבית המשפט המחוזי סייע לא.ג. לראות את הנזק שגרם, לעשות שינוי חיובי בהתנהלותו ולהציב לעצמו יעדים חיוביים לעתיד. על כן, המליץ שירות המבחן לנוער על הרשעת א.ג., ועל הטלת ביצוע של"צ בהיקף משמעותי, עונש מאסר על תנאי וכן צו מבחן למשך שנה.

בעניינו של א.א. עמד שירות המבחן על כך שהוא מגיע לבית הספר באופן סדיר ומשקיע בלימודיו. הודגש כי א.א. מכיר בפסול מעשיו ובחומרתם, ומורתע ממעורבות נוספת בפלילים נוכח מעצר הבית שבו שהה. עוד צוין כי א.א. הוא בעל שאיפות נורמטיביות לעתיד ואינו בעל דפוסים עברייניים. על כן, המליץ שירות המבחן לנוער על הרשעת א.א., ועל הטלת ביצוע של"צ בהיקף משמעותי, עונש מאסר על תנאי וכן צו מבחן למשך שנה.

בנוסף, בהמשך להחלטתנו מיום 16.1.2017, ביום 8.3.2017 הוגשה חוות דעת מטעם הממונה על עבודות השירות בעניינם של שני המערערים. חוות הדעת קבעו כי הן א.ג. והן א.א. מתאימים לביצוע עבודות שירות.

דיון והכרעה

7. לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי ובנימוקי הערעור, ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו ובחינת תסקירי שירות המבחן, הגענו למסקנה כי דין הערעור להתקבל בחלקו – כך שרכיב המאסר שהוטל על המערערים ירוצה בדרך של עבודות שירות, זאת מהטעמים שיפורטו להלן.

8. נפתח ונבהיר כי אין להקל ראש בחומרת העבירות שביצעו המערערים. המערערים השתתפו בהתפרעות ובזריקת אבנים לעבר רכב ובו שני אנשים – פעולה אשר מהווה פגיעה בביטחון, בתחושת הביטחון וכן סיכון משמעותי לנוסעים ברכב (ראו: ע"פ 1176/16 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (15.5.2016)); ע"פ 196/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (10.5.2016); ע"פ 3050/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 לפסק דינו של השופט נ' הנדל,

1 לפסקה דינה של השופטת ד' ברק-ארז (10.8.2014); וכן ראו דברי ההסבר להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 120) (יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר), התשע"ה-2014, ה"ח הממשלה 122, 123-122)). בעניין זה יצוין, כי נוכח חומרת העבירות ונוכח התפשטות התופעה החל מסוף שנת 2015, חוקק סעיף 332א(ג) לחוק העונשין, כהוראת שעה למשך 3 שנים (וראו: הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 122 והוראת שעה), התשע"ו-2015, ה"ח הממשלה 84, 85-84). סעיף זה קובע כי על דרך הכלל, ולמעט מטעמים מיוחדים שיירשמו, עונשו של אדם שהורשע ביידוי אבנים לעבר כלי תחבורה לא יפחת מחמישית העונש הקבוע בגין אותה עבירה. ואולם, בענייננו, כיוון שמדובר בקטינים, חל סעיף 25(ב) לחוק הנוער (דרכי ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער), הקובע כי אין חובה להטיל עונש מינימום על אדם שהיה קטין ביום ביצוע העבירה.

בעניינם של המערערים, קיימים מספר שיקולים משמעותיים ביותר לקולה, אשר בגינם אנו סבורים כי ראוי להקל בעונשם, חרף חומרת מעשיהם. ראשית, מדובר באירוע חד פעמי אשר המערערים לא היו מיוזמיו וכן לא נגרם לאף אדם נזק גופני כתוצאה מהפעולות (ראו: ע"פ 3944/15 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 13 (7.3.2017) (להלן: ע"פ 3944/15); והשוו: ע"פ 5559/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 14 (4.8.2016)). עוד בעניין זה, יודגש כי א.ג. לא הורשע ביידוי אבנים אלא בהרמת אבן בלבד. שנית, לאור סעיף 1 לחוק הנוער, בהיות שני המערערים קטינים יש לתת מקום בעניינם לשיקולי שיקום ושילוב בחברה (וראו: ע"פ 6538/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקאות 12, 14-15 (5.2.2017) (להלן: ע"פ 6538/16); ע"פ 5559/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 20 (4.8.2016); ע"פ 8993/14 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 16 (9.8.2015); ע"פ 2091/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 13-14 (5.2.2014)). בפרט, מצאנו כי יש לתת משקל לכך שהן בענייניו של א.א. והן בענייניו של א.ג. הוגשו שני תסקירי שירות מבחן חיוביים, אשר הצביעו על כך שהם לוקחים אחריות על מעשיהם הפליליים ופועלים כדי לעלות על דרך הישר (ע"פ 3944/15, פסקה 13; ע"פ 6538/16, פסקה 15; ע"פ 7555/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 15-16 (10.6.2015)). שלישית, במקרים דומים לעניינם של המערערים, שנגעו אף הם לאירועים יחידים של יידוי אבנים על ידי קטינים, הושתו עונשים שאינם כוללים עונשי מאסר (ראו: ע"פ 3944/15; ע"פ 6538/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 15 (5.2.2017) (להלן: ע"פ 6538/16); ע"פ 240/16 מדינת ישראל נ' פלוני (11.1.2017)).

אנו סבורים, כי מהצטברות מכלול נסיבות המקרה אשר פורטו לעיל, ובייחוד לאור העובדה שהמערערים היו קטינים בעת ביצוע העבירות ולאור העובדה שקיימת אפשרות ממשית לשיקום בעניינם, עולה כי יש מקום להקל בעונשם. אשר על כן, אנו קובעים כי חלף עונש המאסר בפועל שהושת עליהם, המערערים ירצו את תקופת המאסר שהוטלה עליהם בדרך של עבודות שירות, כאשר יתר רכיבי העונש יעמדו על כנם.

9. סוף דבר, הערעורים התקבלו בחלקם. המערערים ישאו בעונש של 5 חודשי מאסר בניכוי ימי מעצרם, בדרך של עבודות שירות; וכן בעונש של 10 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים שלא יעברו עבירה שבה הורשעו.

על המערערים א.א. ו-א.ג. להתייצב בפני הממונה על עבודות שירות ביום 2.7.2017, לא יאוחר מהשעה 8:00 כשבידיהם תעודת זהות, לשם תחילת ריצוי עונשם בעבודות שירות במפקדת מחוז דרום, יחידת עבודות שירות ת.ד. 741, באר שבע, או על פי החלטת הממונה על עבודות השירות.

ניתן היום, י"ג בניסן התשע"ז (9.4.2017).

